

Research Paper

Analysis of the Role of Management Based on Good Rural Governance in the Formation of Creative Settlements in Rural Areas (Case Study: Roshtkhar Township)

Ali Izadi¹, *Seyed Hadi Tayebnia²

1. PhD student, Department of Geography, Faculty of Geography and Environmental Planning, University of Sistan and Baluchistan, Zahedan, Iran.

2. Associate Professor, Department of Geography, Faculty of Geography and Environmental Planning, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran.

Citation: Izadi, A., & Tayebnia, S.H. (2024). [Analysis of the Role of Management Based on Good Rural Governance in the Formation of Creative Settlements in Rural Areas (Case Study: Roshtkhar Township) (Persian)]. *Journal of Rural Research*, 14(4), 634-655, <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2023.361427.1853>

doi: <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2023.361427.1853>

Received: 27 June 2023

Accepted: 09 Oct. 2023

ABSTRACT

Villages are always a place for invention, innovation, and creativity. With the introduction of creative settlements in rural areas, it is possible to institutionalize decentralization, human resource creativity, public participation, and sustainable rural development in the heart of rural society. Good rural governance is a prerequisite for achieving the above-mentioned things. Therefore, the present research was conducted to analyze the role of management based on good rural governance in the development of creative settlements in rural areas, and villages of Roshtkhar Township. This research is practical in terms of purpose and the research method is descriptive-analytical. Data collection has been done in both documentary and field forms (questionnaire) in the two sectors of good rural governance and the formation of creative settlements. The statistical population of the research included heads of households in the villages of Roshtkhar Township, and based on the Cochran formula, the sample size of 377 households was calculated and distributed randomly. AHP technique, SAR analytical model, Vicor model, and Pearson test were used for data analysis. The research results confirm that good rural governance has changed the quality of life of rural households by creating creative villages and bringing quality to the optimal level for households living in rural areas. The findings of the research indicate that, in 69.9% of the 377 households surveyed, the level of good rural governance has increased in 19.5% of the surveyed households due to creative settlements compared to the last 10 years. The class of good rural governance has decreased due to creative settlements in this time frame.

Key words:

Creative village,
Rural development,
Governance, Roshtkhar Township

Copyright © 2024, Journal of Rural Research. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

Extended Abstract

1. Introduction

A

As a homogeneous natural, social, economic, cultural and physical unit,

the village plays an important role in the dynamics of the country's economy. Therefore, it is very important to know the problems related to the village. However, a very important issue for third-world countries is to reach appropriate and significant stages of development, but this has not happened so far and one of the major issues in

* Corresponding Author:

Seyed Hadi Tayebnia, PhD

Address: Department of Geography, Faculty of Geography and Environmental Planning, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran.

Tel: +98 (918) 5767036

E-mail: Tayebnia@gep.usb.ac

developing countries is rural stagnation and deterioration. Meanwhile, some researchers proposed the theory of creative settlements. In this theory, it is believed that rural areas can bring economic growth by attracting people to creative professions. In other words, despite the formation of creative settlements in rural areas, it is no longer possible to manage the village in a traditional way, and the need for a new style of management in the village must be formed. In the present research, the villages of *Roshtkhar* Township have been considered as concrete examples of this statement. Currently, the villages of *Roshtkhar* Township are significant in the indicators of good rural governance, including participation, transparency, rule of law, responsibility, supervision, accountability, efficiency and effectiveness, specialization and justice, and such things, but they have not yet been able to achieve a real position. It finds itself in the villages of *Roshtkhar* Township and it is still moving slowly in the direction of development. The lack of attention from the relevant authorities and the non-use of creative forces in this region has caused this good rural governance to not be examined in a specialized way and the formation of creative settlements in this studied area has been a slow process. In this regard, the main goal of the research was to establish the role of management based on good rural governance in the formation of creative settlements in rural areas.

2. Methodology

This research is practical in terms of purpose and the research method is descriptive-analytical. Data collection has been done in both documentary and field forms (questionnaire) in the two sectors of good rural governance and the formation of creative settlements. The statistical population of the research included heads of households in the villages of *Roshtkhar* Township, which was calculated based on the Cochran formula, and the sample size of 377 households was calculated and distributed in a simple random manner. AHP technique, SAR analytical model, Vicor model, and Pearson test were used for data analysis.

3. Results

The findings of the research indicate that, out of all 377 surveyed households, in 69.9% of the households, the level of good rural governance has increased in 19.5% of the surveyed households due to creative settlements compared to the last 10 years. The level of good rural governance has decreased due to creative settlements in this time frame. The findings of the research confirm that good governance in rural areas has had a great impact on the livelihood of rural households. Considering the amount of Q, Bosfer village ranks first among other vil-

lages of *Roshtkhar* Township in terms of the formation of creativity at the village level.

4. Discussion

In order to determine the relative importance of effective factors in the analysis of the role of management based on good rural governance in the formation of creative settlements in rural areas in the study area, a pairwise comparison of different indicators was conducted based on the expert opinions of different groups (university professors and rural managers). became Expert choice software was used to analyze the weight of criteria and sub-criteria in the AHP model that were weighted by experts. The results of this survey show that the indicators of participation (0.19), specialization (0.17), efficiency and effectiveness (0.16) have the most weight and indicators of responsibility (0.07), and supervision (0.03) have the lowest status.

5. Conclusion

In this research, due to the existence of the necessary conditions for the use of parametric tests, Peyerson's correlation test was used to investigate the relationship between the formation of creative settlements and good rural governance in the studied villages. The research results confirm that there is a significant relationship between these two variables. The correlation coefficient between the formation of creative settlements and good rural governance is 0.780. In the meantime, according to the obtained values, with a confidence level of 95%, it can be said that there is a direct and significant relationship between these two variables with moderate correlation. Based on this, with the increase in the level of good rural governance, creative settlements have been formed in the studied villages with a confidence level of 95 percent. Therefore, it can be stated that this hypothesis is confirmed. Therefore, it can be stated that, as long as good rural governance is maintained at the level of the studied villages, the process of improving the development and formation of creative settlements in rural areas will increase.

Acknowledgments

This paper was extracted from the PhD thesis of the first author in the Department of Geography, Faculty of Geography and Environmental Planning, University of Sistan and Baluchistan, Zahedan, Iran.

Conflict of Interest

The authors declared no conflicts of interest

تحلیل نقش مدیریت مبتنی بر حکمروایی خوب روستایی در شکل‌گیری روستاهای خلاق (مورد مطالعه: شهرستان رشتخوار)

علی ایزدی^۱، سیدهادی طیب‌نیا^{۲*}

۱- دانشجوی دکتری، گروه آموزشی جغرافیا، دانشکده جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.
۲- دانشیار، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.

حکده

تاریخ دریافت: ۶ تیر ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۷ مهر ۱۴۰۲

روستاهای همواره مکانی برای ابداع، نوآوری و خلاقیت هستند. با ورود رویکرد سکونتگاه‌های خلاق در مناطق روستایی، می‌توان عدم تمرکز، خلاقیت نیروی انسانی، مشارکت همگانی، توسعه روستایی پایدار را در بطن جامعه روستایی نهادینه کرد. حکمروایی خوب روستایی، پیش‌شرطی برای رسیدن به موارد ذکر شده به شمار می‌رود. لذا، هدف پژوهش حاضر، تحلیل نقش مدیریت مبتنی بر حکمروایی خوب روستایی در توسعه سکونتگاه‌های خلاق در مناطق روستایی، روستاهای شهرستان رشتخوار انجام شده است. این پژوهش به لحاظ هدف کاربردی است و روش پژوهش از نوع توصیفی - تحلیلی است. جمع‌آوری داده‌ها به دو صورت اسنادی و میدانی (پرسش‌نامه) در دو بخش حکمروایی خوب روستایی و شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق انجام شده است. جامعه آماری پژوهش شامل سرپرستان خانوار در روستاهای شهرستان رشتخوار بوده که بر اساس فرمول کوکران حجم نمونه ۳۷۷ خانوار محاسبه و به صورت تصادفی ساده توزیع شد. برای تحلیل داده‌ها از تکنیک AHP، مدل تحلیلی سار، مدل ویکور، آزمون پیرسون استفاده شد. نتایج تحقیق مؤید آن است، حکمروایی خوب روستایی توانسته است به وجود آوردن روستاهای خلاق سطح کیفیت زندگی خانوارهای روستایی را تغییر دهد و کیفیت در حد مطلوب برای خانوارهایی که در مناطق روستایی زندگی می‌کنند به ارمغان بیاورد. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که، از کل ۳۷۷ خانوار مورد بررسی، در ۶۹/۹ درصد از خانوارها، سطح حکمروایی خوب روستایی باتوجه به سکونتگاه‌های خلاق نسبت به ۱۰ سال گذشته افزایش یافته، در ۱۹/۵ درصد از خانوارهای بررسی شده، سطح حکمروایی خوب روستایی باتوجه به سکونتگاه‌های خلاق در این محدوده زمانی کاهش یافته است.

کلیدواژه‌ها:

روستای خلاق، توسعه روستایی، حکمروایی، شهرستان رشتخوار

مقدمه

کردند. ارتباط بین خلاقیت و توسعه روستاها به‌نوعی توسعه پایدار روستایی از خلاقیت روستاها باتوجه به تنوع و داشته‌ها و توانمندی‌های بومی و محلی بسیار سخن می‌گوید؛ به‌طوری‌که اشاعه خلاقیت و مفاهیم آن علاوه بر ساختن روستایی پایدار، به دیگر اهداف توسعه پایدار نیز جامعه عمل می‌پوشاند و کمک می‌کند تا روستاها انعطاف‌پذیری بالای خود را برای نیازهای جدید آماده کنند، نیازهای آینده را تشخیص دهند و همچنین اقتصاد روستایی متناسب با نیازهای روز و آینده تجهیز شود (Yasuri & Sojodi, 2017: 8). در این راستا، مدیریت روستا، یکی از مهم‌ترین ارکان دستیابی روستا به شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق است. راهبرد جدید مدیریت روستایی باید سمت و سویی مشارکتی داشته باشد و به این نکته مهم توجه داشته باشد که دستیابی به سکونتگاه‌های خلاق، منوط به افزایش

روستا به‌عنوان یک واحد همگن طبیعی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و کالبدی نقش مهمی در پویایی اقتصاد کشور دارد (Mirzaei & Kolahi, 2020: 80). به همین دلیل اهمیت روستا و نقش کلیدی آن در توسعه یک کشور بر کسی پوشیده نیست (Darban Astana et al., 2016: 116; Riahi et al., 2020: 268). با این حال، موضوع بسیار مهم برای کشورهای جهان سوم، رسیدن به مراحل مناسب و چشم‌گیری از توسعه است که توسعه روستایی به‌عنوان ویترنی باید برای کشورهای جهان سوم مدنظر باشد (Marzban & Hayati, 2022). ولی این امر تاکنون اتفاق نیفتاده است و یکی از مسائل عمده در کشورهای در حال توسعه، رکود و زوال روستاها است (Rast Qalam et al., 2016: 319). در این میان، برخی از محققان، نظریه سکونتگاه‌های خلاق را مطرح

* نویسنده مسئول:

دکتر سیدهادی طیب‌نیا

نشانی: زاهدان، دانشگاه سیستان و بلوچستان، دانشکده جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی.

تلفن: ۵۷۶۷۰۳۶ (۹۱۸) +۹۸

پست الکترونیکی: Tayebnia@gep.usb.ac

روستایی و حتی تقدم آن بر توسعه شهری شد (Najarzadeh et al., 2017: 26). در این میان، یکی از مسائل عمده کشورهای درحال توسعه، رکود روستاها است. اکثر کشورها در جستجوی شناخت یا خلق راه و روش‌های جدید برای تحقق توسعه روستایی برآمدند و توسعه فعالیت‌های خلاق به‌عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار در توسعه روستایی مطرح شد (Ainali et al., 2019: 33). روستای خلاق مفهوم جدید است که به تبعیت از مفهوم شهر خلاق ایجاد شده و تعریف واحد و بین‌المللی در این باره تا به حال صورت نگرفته است (Jahantigh et al., 2020: 326). برخی از دانشمندان نظیر کلیفتون و کوک^۱ (۲۰۰۹)، گوردون^۲ (۲۰۱۳) آن را از راه طبقه خلاق و برخی دیگر نظیر ایونز^۳ (۲۰۰۹)، فلو^۴ (۲۰۱۰)، چاپین و کامونیان^۵ (۲۰۱۰)، بوینز، مولوتجا و پیری^۶ (۲۰۱۳) به کمک صنعت خلاق تعریف کرده‌اند (Vanova & Miskovicova, 2014: 612). روستاهای خلاق به‌عنوان راهبرد توسعه روستایی تا حدودی به کمک فرایندهای تغییرات اجتماعی که ساختاری هستند نه لحظه‌ای تبیین شده است. این فرایندهای ماهیت اقتصادی (جهانی شدن، اقتصاد خدماتی)، ژئوسازی (محو شدن مرزهای ملی و پیدایش مناطق به‌عنوان موتورهای رشد)، فناوری اطلاعات و ارتباطات و حمل‌ونقل) و فرهنگی – اجتماعی (مصرف) هستند (Romein & Trip, 2010: 2-3). در این راستا، خلاقیت که یکی از پیشران‌های توسعه پایدار روستایی به‌عنوان فرایندی است که به ارتقای حیات روستایی از طریق زمینه‌سازی، ترغیب فعالیت‌های همساز تأکید دارد (Batool et al., 2022: 74). از این منظر، مدیریت روستا، یکی از مهم‌ترین ارکان دستیابی روستا به سکونتگاهی خلاق است. نواحی روستایی طی حیات خود تحت مدیریت خاصی از شکل سنتی تا نوین اداره می‌شدند، اما آنچه پس از مدیریت، جوامع روستایی در رسیدن به اهداف روستایی خلاق یاری می‌دهد، حکمروایی خوب روستایی است که در دهه‌های اخیر در ادبیات توسعه جهان نمایان شده و مرز بین حکومت و جامعه مدنی است که طیف وسیعی از اندیشه‌ها را در برمی‌گیرد (Dadvarkhani et al., 2011: 107). تحقق اهداف توسعه پایدار در روستاهای خلاق مستلزم مدیریت رویکردهای انعطاف‌پذیری، ابتکار، خطرپذیری، آموزش و ترویج، رهبری و مشارکت است. بر این اساس حکمروایی و توسعه سکونتگاه‌های خلاق جنبه‌های کلیدی مشترکی دارد. ازجمله اینکه هدف هر دو گسترش مشارکت عمومی است و ایجاد محیطی که در آن دولت‌ها، سازمان‌های اجتماعی، بخش خصوصی و مردم بتوانند در برنامه‌ریزی و مدیریت جامعه روستایی مشارکت فعال داشته باشند. نکته بعدی این است که هر دو

ظرفیت‌ها در تمام امور است. جامعه‌ای سکونتگاه‌های خلاق در آن بیشتر رخ خواهد داد که بر سرنوشت خود تسلط بیشتری داشته باشد؛ در غیر این صورت، اگر جامعه‌ای به سطحی از رشد اقتصادی – اجتماعی برسد اما قدرت انتخاب و اختیار از آن سلب شود، تنها مرحله‌ای از رشد را طی کرده، ولی فاقد شکل‌گیری سکونتگاهی خلاق و با توسعه است (Mohammadi Yeganeh et al., 2013: 113). در نگرش جدید شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق روستایی، هویت محلی زیربنای مدیریت محلی و مدیریت محلی ابزار اصلی شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق در مناطق روستایی است (Rahmani Fazli et al., 2014: 44). در دهه‌های اخیر، مباحثی در ارتباط با تغییر ماهیت دولت وجود دارد (Ahmadi & Cheraghi, 2016: 34) و گذار از دولت به‌سوی فرایندهای نوین اداره نواحی روستایی یعنی حکمروایی در مناطق روستایی مطرح شده است که مرز بین حکومت و جامعه مدنی محسوب می‌شود و به‌نحوی که می‌تواند سبب مشارکت در عرصه عمومی شود (Ziari et al., 2020: 2). به‌عبارتی دیگر، باوجود شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق در مناطق روستایی، دیگر اداره روستا به‌صورت سنتی میسر نیست و نیاز به سبکی جدید از شیوه مدیریت در روستا باید شکل بگیرد. در تحقیق حاضر روستاهای شهرستان رشتخوار به‌عنوان مصداق عینی بر این بیان موردتوجه قرار گرفته‌اند. شهرستان رشتخوار با گستردگی ۴۳۶۰ کیلومترمربع وسعت و مرکزیت شهری به همین نام با دو بخش مرکزی و جنگل از شمال و شمال شرقی به زاوه و از شمال غربی به تربت حیدریه و از جنوب غربی و جنوب به گناباد و از جنوب به خواف قرار گرفته است.

در حال حاضر، روستاهای شهرستان رشتخوار در شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی ازجمله مشارکت، کارایی و اثربخشی، تخصص‌گرایی و عدالت و مواردی از این دست قابل توجه است ولی هنوز نتوانسته جایگاه واقعی خود را در روستاهای شهرستان رشتخوار باز یابد و کماکان حرکت در مسیر توسعه‌یافتگی را روند کندی سپری می‌کند. عدم توجه مسئولین ذی‌ربط و استفاده نکردن از نیروهای خلاق در این خطه سبب شده است تا این حکمروایی خوب روستایی و شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق در این محدوده مورد مطالعه روند کندی داشته باشد. در این راستا، سؤالات زیر مطرح می‌شود:

چه ارتباطی بین حکمروایی خوب روستایی سکونتگاه‌های خلاق روستایی وجود دارد؟

در طی دهه گذشته، تغییرات میزان حکمروایی خوب روستایی با توجه به سکونتگاه‌های خلاق در این روستاها چگونه بوده است؟

مروری بر ادبیات موضوع

نقش و جایگاه روستاها در فرایند توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در مقیاس‌های محلی، منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی و پیامدهای توسعه‌نیافتگی مناطق روستایی موجب توجه به توسعه

1. Clifton & Cooke
2. Gordon
3. Evans
4. Flew
5. Chapain & Comunian
6. Booyens, Molotja & Phiri

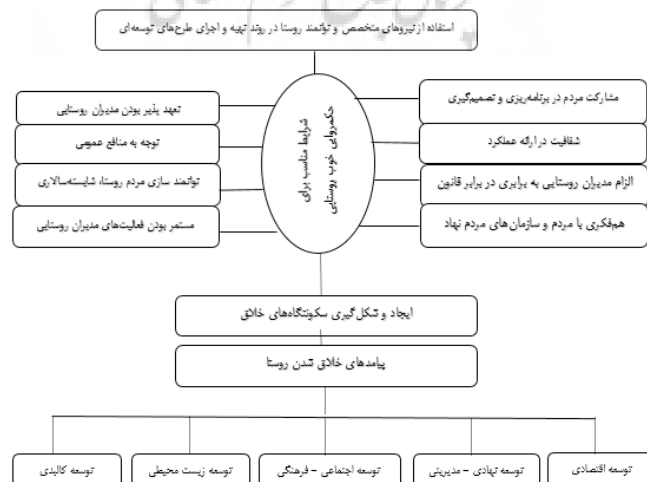
و غیره) و انجمن‌های محلی روستایی مسئول نتایج تصمیمات و فعالیت‌های خود هستند (Terner & Hiume, 2005: 12). «مسئولیت‌پذیری»: نیازمند آن است تا نهادها و فرایندها به نفع همه ذی‌نفعان خدمات ارائه کند. «قانون محوری»: مستلزم چهارچوب‌های قانونی درست و منصفانه است که به‌صورت بی‌طرفانه اجرا شود. «شفافیت»: شفافیت به معنای اختیار دادن به روستائیان برای تبدیل شدن به حساب‌رسانی در جامعه روستایی و داشتن حق اظهارنظر و دسترسی به اطلاعات آزاد است. «کارایی و اثربخشی»: کارایی و اثربخشی به معنای آن است که نهادها و فرایندها نتایجی را به وجود بیاورند که نیازهای جامعه را برآورده ساخته و درعین حال، استفاده مطلوب از منابع در دسترس برای همگان در دسترس باشد. «عدالت و برابری»: ایجاد فرصت‌های مناسب برای تمامی روستائیان در زمینه ارتقای وضعیت رفاهیشان، تلاشی در جهت تخصیص عادلانه منابع و مشارکت تمامی مردم، حتی اقشار محروم و فقیر در اعلام نظر و تصمیم‌گیری نوعی عدالت محسوب می‌شود. «اجتماع‌گرایی» (توافق جمعی): در جامعه روستایی کنشگران متعدد و گروه‌ها با منابع مختلف وجود دارند، وظیفه حکمروایی خوب روستایی، میانجیگری بین دیدگاه‌ها و منابع مختلف موجود در سطح جامعه روستایی به‌منظور دستیابی به توقعات گسترده درباره آنچه بهترین منافع را برای آحاد روستائیان و نیز نحوه دستیابی به آن است، است. «مشروعیت»: رابطه درست و قانونمند بین مسئولان، مدیران و تصمیم‌گیرندگان محلی و غیر محلی با روستائیان، مشروعیت را به ارمغان می‌آورد (Barker, 2000: 47).

به‌هرحال، باتوجه به نقش مؤلفه‌های اثرگذار حکمروایی خوب روستایی به نظر می‌رسد روستاهای خلاق می‌توانند مسالمت‌آمیزترین جنبش جامعه روستایی باشد که این عوامل می‌تواند پیامدهای مثبتی را در ارتباط با روستاها به اجرا دربیانند (تصویر شماره ۱).

آن‌ها به دنبال بهبود وضعیت زندگی مردم هستند. پایداری توسعه سکونتگاه‌های خلاق از طریق بهبود شاخص‌های حکمروایی سبب شکوفایی اقتصادی و اشتغال‌زایی، مهاجرت معکوس به مناطق روستایی و رونق اقتصادی روستاها و عواملی از این دست می‌گردد (Pazuki et al., 2020: 66). برحسب بررسی‌های انجام‌شده تاکنون، شاخص‌های روستاهای خلاق به ۵ عامل انعطاف‌پذیری، ابتکار، خطرپذیری، رهبری و مشارکت است.

۱) انعطاف‌پذیری: توانایی داشتن نگاهی متفاوت به محیط و رفتار متناسب با آن یکی از نمونه‌های موفق در امر انعطاف‌پذیری است. ۲) ابتکار: توانایی به‌کارگیری راه‌حل‌های ابتکاری و جدید برای حل مشکلات قدیمی در روستای خلاق وجود دارد. ۳) خطرپذیری: عدم توانایی قول پیامدهای شکست یا همان ترس از خطر، یکی از مشکلات و چالش‌های پیش روی کارآفرینی و توسعه اقتصادی مناطق روستایی به دلیل کمبود سرمایه کافی در این مناطق است. ۴) رهبری: توانایی فرد یا افرادی برای هدایتبخشی از روستا در راستای خلاقیت است این افراد بایستی دارای قدرت نفوذ در میان مردم بوده و همچنین دارای روحیه خلاق باشند. ۵) مشارکت: تقویت ارتباط اجتماعی، مشارکت اجتماعی و ارتقای آگاهی موجب خلق، ذخیره، مدیریت و اشاعه دانش شده و آثار آن بر توسعه کارآفرینی منتهی می‌شود (Rast Qalam et al., 2016; Dembovska et al., 2023: 7-8). در این میان به مهم‌ترین اصول و معیارهای حکمروایی خوب روستایی پرداخته شده است:

«مشارکت مردمی»: منظور از مشارکت در حکمروایی خوب روستایی، قدرت تأثیرگذاران بر تصمیم‌گیری‌ها و تصمیم‌سازی‌ها که به سرنوشتشان مربوط می‌شود، دخالت کنند و نقش فعال و تأثیرگذار داشته باشند. «پاسخ‌گویی»: واژه پاسخ‌گویی فرایندی را شرح می‌دهد که در آن سازمان‌ها، مسئولان و مدیران چه در سطح کلان و چه در سطح خرد (شورای اسلامی و دهیار

تصویر ۱. مدل مفهومی پژوهش. مأخذ: تحلیل نگارندگان، ۱۴۰۲

مطالعه و کنکاش در متون علمی، بیشتر پژوهش‌های انجام‌شده به موضوع توسعه روستایی پرداخته‌اند و کمتر بحث تحلیل نقش مدیریت مبتنی بر حکمروایی خوب روستایی در شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق در مناطق روستایی مطرح شده است و یا به‌طور کلی می‌توان گفت هنوز پژوهشی در رابطه با بحث تحلیل نقش مدیریت مبتنی بر حکمروایی خوب روستایی در شکل‌گیری

سکونتگاه‌های خلاق در مناطق روستایی صورت نگرفته است و اگر هم پژوهشی انجام شده است، پژوهشی مشابه آن است. لذا در حوزه تأثیرات حکمروایی خوب ر توسعه روستایی که مرتبط با موضوع تحقیق تشخیص داده شده است برخی به‌عنوان پیشینه تحقیق بیان می‌شود که خلاصه‌ای از این تحقیقات در قالب **جدول شماره ۱** ارائه می‌شود.

جدول ۱. خلاصه پژوهش‌های صورت‌گرفته در راستای تحقیق مورد مطالعه.

عنوان	نویسندگان	خلاصه نتایج
الگوی میان کنش کارکرد سازمان‌های مردم‌نهاد با حکمروایی مطلوب روستایی (مطالعه موردی: دشت حسین‌آباد غیناب در شهرستان سریشه)	مطیعی لنگرودی و حجتی‌پور (۲۰۱۸)	نتایج پژوهش نشان می‌دهد که با گسترش فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد در بطن فضاهای روستایی، زمینه برپایی و استمرار حکمروایی مطلوب تا حد زیادی مهیا می‌شود.
نقش مدیریت مبتنی بر حکمروایی خوب در توسعه پایدار روستایی مطالعه موردی: دهستان فیلستان، شهرستان پاکدشت	پازکی و همکاران (۲۰۲۰)	در این پژوهش، شاخص پاسخ‌گویی با استفاده از تکنیک شانون بیشترین امتیاز (۰/۹۸۱۱) و شاخص تخصص‌گرایی کمترین امتیاز (۰/۸۶۳۱) را به خود اختصاص داده‌اند. بر اساس تکنیک کوپراس، روستای فیلستان بهترین وضعیت را از لحاظ ۹ شاخص حکمروایی خوب محلی در بین روستاهای این دهستان داراست و باتوجه به مدل ویکور، روستای فیلستان در بین سایر روستاهای دهستان فیلستان از لحاظ پایداری در رتبه اول قرار دارد.
تبیین عوامل مؤثر بر کارایی، اثربخشی مدیریت، و مشارکت روستایی در توسعه روستاهای شهرستان صومعه‌سرا با رویکرد حکمروایی خوب	مسرورنژاد و همکاران (۲۰۲۱)	نتایج به‌دست‌آمده بیانگر آن است که بین افزایش کارایی، اثربخشی، و مشارکت روستایی و حکمروایی خوب و بهبود آن در محدوده مورد مطالعه رابطه مستقیم وجود دارد.
بررسی جایگاه حکمروایی خوب در توسعه گردشگری روستایی پایدار (مورد پژوهی: شهرستان سرخه)	پازکی و همکاران (۲۰۲۱)	نتایج حاصل از مدل ویکور (رتبه‌بندی روستاها از لحاظ پایداری) و مدل کوپراس (رتبه‌بندی روستاها بر اساس شاخص‌های حکمروایی خوب) کاملاً با هم مطابقت دارند و روستاهای لاسجرد و بیابانک هم از لحاظ شاخص‌های حکمروایی خوب و هم از لحاظ شاخص‌های پایداری توسعه در رتبه اول قرار گرفته‌اند.
ارائه پیشران‌های کلیدی آینده حکمروایی شهری هوشمند (مطالعه موردی: شهر رشت)	همقدم و همکاران (۲۰۲۳)	نتایج حاصل از تحلیل حاکی از آن است که آموزش شهروندی و آگاهی‌رسانی، مشارکت شهروندان و تعهد مسئولان جزء ۳ پیشران اول حکمروایی شهری هوشمند شهر رشت محسوب می‌شوند.
تحقیق در مورد احیای روستایی و حکمروایی از منظر توسعه پایدار	Xu et al. (2022)	نتایج نشان می‌دهد که برای حل مشکلات حاکمیتی روستایی ناشی از توزیع منافع بین روستاییان، دولت، یارانه‌های دولتی، حمایت از حقوق مالکیت، قوانین و مقررات روستا الزامی است. علاوه بر این، نقش رهبری سازمان‌های مردمی روستایی باید به‌طور کامل ایفا شود و سیستم خودگردانی روستائیان باید بهبود یابد.
مؤسسات سنتی و حکمرانی خوب در نیجریه	Saka-Olokungboye et al. (2023)	نتایج نشان می‌دهد که اگر هدف دولت در همه سطوح ارائه حکمرانی خوب برای مردم، تسریع در ثروت اجتماعی و توسعه اقتصادی است، نهادهای سنتی باید ادغام شوند و مسئولیت‌های بیشتری در سیستم حکومتی دموکراتیک معاصر نیجریه به آن‌ها واگذار شود.
ابزارهای رهبری و حکمرانی برای توسعه پایدار روستا در چین	Liu & Yang (2019)	نتایج نشان می‌دهد که ابزارهای حاکمیتی اغلب در شبکه‌های حکمرانی روستایی چین به‌طور ناکافی استفاده می‌شوند و توسعه‌نیافته‌اند، که با تعامل قوی بین اثربخشی ابزار و رهبری همراه است.
شیوه‌های حکمرانی خوب و رقابت‌پذیری در تعاونی‌ها: مطالعه تحلیلی انجمن‌های اعتباری کشاورزی اولیه کراالا	Tripathy et al. (2021)	نتایج حاکی از آن است که فرایند رقابتی که توسط حکمرانی خوب رهبری می‌شود به‌عنوان یک عامل تعیین‌کننده کلیدی برای رشد و توسعه تعاونی‌ها نشان داده شده است. شیوه‌های خوب PACS شهرت و ارزش سهامداران تعاونی‌ها را در بلندمدت افزایش می‌دهد. این امر بهره‌موری آن‌ها را بیشتر بهبود می‌بخشد و توانایی آن‌ها را برای تولید کالاها و خدمات افزایش می‌دهد که به‌عنوان یک رشد رقابتی نشان داده می‌شود.

معرفی محدوده مورد مطالعه

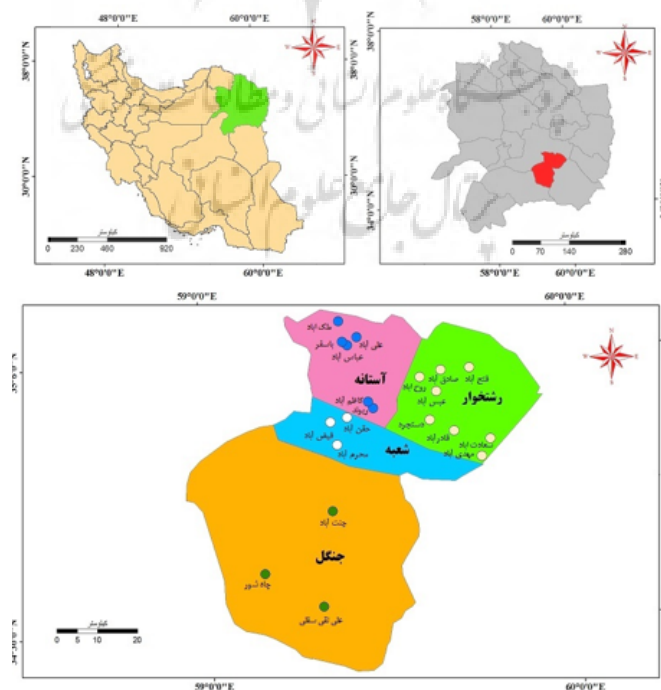
چندان مطلوب به نظر نمی‌رسد و اگر با همین شیب به سمت جلو پیش رویم، طولی نخواهد کشید که روستاهای خالی از سکنه در سطح این شهرستان به بیش از ۲۵ مورد برسد. بر این اساس، باتوجه به اهمیت این موضوع، در نظر گرفتن راهکارهای جدید (سکونتگاه‌های خلاق)، به منظور بهبود شرایط منطقه به‌ویژه سکونتگاه‌های روستایی شهرستان رشتخوار امری لازم و حیاتی به حساب می‌آید که حکمروایی خوب روستایی می‌تواند در شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق نقشی استراتژیک را بازی کند.

روش‌شناسی تحقیق

تحقیق حاضر در زمره تحقیقات کاربردی و از نظر روش، در چهارچوب توصیفی - تحلیلی قرار می‌گیرد. جمع‌آوری اطلاعات به دو روش اسنادی و میدانی بوده است. جامعه آماری پژوهش، شامل خانوارهای روستایی شهرستان رشتخوار در استان خراسان رضوی است. داده‌ها نیز در قالب پژوهش‌های میدانی جهت جمع آماری اطلاعات و تدوین و تکمیل پرسش‌نامه انجام پذیرفته است. بدین منظور باتوجه به هدف تحقیق، اقدام به شاخص‌سازی در دو بخش حکمروایی خوب روستایی (جدول شماره ۲) و سکونتگاه‌های خلاق روستایی (جدول شماره ۳) در محدوده مورد مطالعه و نهایتاً تهیه پرسش‌نامه شد.

لازم به ذکر است که شاخص‌های مورد مطالعه، متناسب با شرایط منطقه و از بین طیف گسترده‌ای از شاخص‌های مرتبط با هر بخش گزینش شده‌اند و وضعیت آن‌ها نیز به دو صورت کمی یا کیفی مورد سنجش قرار گرفته‌اند.

این شهرستان دارای دو بخش مرکزی و جنگل و چهار دهستان با نام‌های رشتخوار و آستانه در بخش مرکزی و جنگل و شعبه در بخش جنگل است. محدوده مورد مطالعه (شهرستان رشتخوار) دارای ۲ شهر و ۵۷ روستای دارای سکنه و باتوجه به سرشماری عمومی خانه‌های بهداشت روستاهای شهرستان ۱۴۰۲ این شهرستان دارای ۴۵۹۲۱ نفر جمعیت و ۱۳۳۹۶ خانوار است (شبکه بهداشت شهرستان رشتخوار). روستاهای شهرستان رشتخوار به‌عنوان یک منطقه در زمینه کشاورزی نقشی بسیار پررنگ و چشمگیر در ماندگاری جمعیت روستایی دارد و بیش از ۸۰ درصد جمعیت آن در سکونتگاه‌های روستایی به زندگی خود ادامه می‌دهند، اما در سال‌های کنونی، باتوجه به خشکسالی‌های پی‌درپی در سطح منطقه از یک سو، و سهل‌انگاری در توجه به پتانسیل‌های منطقه از سوی دیگر، زندگی خانوارهای روستایی دستخوش تغییراتی قرار گرفته است. در راستای این عوامل بخشی از خانوارهای روستایی در سطح شهرستان به دلیل عدم توانایی در تأمین هزینه‌های زندگی، تصمیم به مهاجرت از روستا و سکونتگاه خود گرفته‌اند و راهی کلان‌شهرهایی نزدیک به منطقه از جمله مشهد شده‌اند. پیامد این امر، کاهش جمعیت روستایی و در نهایت در برخی از روستاها، به تخلیه سکونتگاه‌های روستایی منجر شده است. به‌طوری‌که از مجموع ۸۲ روستا در سال ۱۳۵۵، تعداد ۵۷ روستا در سال ۱۴۰۰ باقیمانده است و تعداد ۲۵ روستا در طی این سال‌ها خالی از سکنه شده است. باتوجه به سرشماری سال ۱۳۹۵ شرایط روستاهای باقیمانده در سطح شهرستان

تصویر ۲. نقشه موقعیت شهرستان رشتخوار در کشور و استان خراسان رضوی. مأخذ: ترسیم نگارنگان، ۱۴۰۲

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

جدول ۲. شاخص‌های موردبررسی در حکمروایی خوب روستایی.

ابعاد	شاخص‌ها
مشارکت	۱- مشارکت مردم در برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری، ۲- مشارکت بخش خصوصی در فعالیت‌های عمرانی و اقتصادی روستا، ۳- مشارکت مردم در سرمایه‌گذاری‌های اقتصاد روستا، ۴- ایجاد بستر مناسب برای فعالیت‌های مردم، ۵- تسهیل شرایط حضور مردم در روند توسعه روستا
شفافیت	۱- شفافیت در ارائه عملکرد، ۲- ارائه اطلاعات صادقانه به مردم، ۳- نظرخواهی از مردم نسبت به طرح‌های توسعه روستا، ۴- کنترل و پایش عملکرد مدیران روستا، ۵- مستندسازی اطلاعات، ۶- رعایت اخلاق و صداقت
قانونمداری	۱- عدم تأثیرگذاری افراد یا قوم‌های صاحب نفوذ در تصمیم‌گیری‌های مربوط به روستا، ۲- پایبندی به مدیریت روستا به حقوق مردم روستا، ۳- الزام مدیران روستایی به برابری در برابر قانون، ۴- مقاومت مدیریت روستا در مقابل رفتارهای خلاف قانون مردم
پاسخ‌گویی	۱- پاسخ‌گو بودن مدیران روستا در قبال وظایف خود به مردم، ۲- تشکیل جلسات عمومی در مسجد روستا توسط دهیار یا شورای ده برای تشریح اقدامات، ۳- تعهدپذیر بودن مدیران روستایی، ۴- سازمان‌دهی شیوه اجرای پاسخ‌گویی
عدالت	۱- توزیع عادلانه خدمات و امکانات، ۲- عدالت جنسیتی، ۳- عضویت زنان در شورای روستا یا به‌عنوان دهیار، ۴- توجه به منافع عمومی
مسئولیت‌پذیری	۱- شایستگی اعضای شورای روستا و دهیار در پذیرش مسئولیت، ۲- پیگیری برای اجرای کامل طرح‌های در حال انجام، ۳- توانمندسازی مردم روستا، ۴- شایسته‌سالاری
نظارت	۱- ایجاد سازوکار برای نظارت مردم بر عملکرد مدیران روستا، ۲- همفکری با مردم و سازمان‌های مردم‌نهاد فعال در روستا، ۳- افزایش ارتباط بین مدیران روستایی با مسئولان شهرستان
کارایی و اثربخشی	۱- مستمر بودن فعالیت‌های مدیران روستایی، ۲- بهبود شیوه امور مشارکت با اهالی روستا، ۳- ارتقای کیفیت خدمات، ۴- استفاده صحیح از منابع انسانی و مالی، ۵- بهبود شیوه و سبک مدیریت روستا
تخصص‌گرایی	۱- استفاده از نیروهای متخصص و توانمند روستا در روند تهیه و اجرای طرح‌های توسعه‌ای، ۲- واگذاری مسئولیت به افراد تواناتر

مأخذ: Ebrahimzadeh & Asadian (2012), Ahmadi & Cheraghi (2016), Aminian et al. (2017), Heydari Sarban (2017), Talshi et al. (2019), Anabastani & Soleimani (2019), Sarker et al. (2018), Dadvarkhani et al. (2011), Joppe et al. (2014), Rahmani et al. (2015), Khodapanah (2021), Ragolane & Malatji (2021)

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

جدول ۳. شاخص‌های موردبررسی روستاهای خلاق در محدوده مورد مطالعه.

ابعاد	شاخص‌ها
توسعه و آموزش	۱- برگزاری فستیوال و جشن‌ها برای جذب گردشگر، ۲- توانایی به کارگیری راه‌حل‌های ابتکاری و جدید برای حل مشکلات روستا (نوگرایی و جسارت)، ۳- برگزاری نمایشگاه‌های فرهنگی و هنری در جهت تقویت ایده‌های خلاق، ۴- زیباسازی منظر و چشم‌انداز کالبدی روستا، ۵- وجود مکان و فضای عمومی برای استراحت روستائیان، ۶- وجود رستوران و قهوه‌خانه در روستا برای خدمات‌دهی به گردشگران در روستا، ۷- استفاده از اماکن و فضاهای زیبای روستایی درآمذا و اثرگذار در رشد اقتصادی، ۸- توانایی رونمایی مکان‌ها و فضاهای روستایی مؤثر در زنده نگهداشتن فرهنگ بومی، ۹- استفاده از شیوه‌های نوین بازاریابی در جهت فروش محصولات روستایی، ۱۰- استفاده از شیوه‌های نوین کشت و کار (کشاورزی ارگانیک و مکانیزه)، ۱۱- میزان تمایل مردم روستا به ایده‌های جدید در راستای گسترش روستاهای خلاق، ۱۲- استقبال و پذیرش خلاقیت توسط ساکنان محلی روستا.
ایستادگی و پایداری	۱- میزان توجه به محیط‌زیست، ۲- امید به آینده مطلوب توسط مردم روستا، ۳- میزان پذیرش عقاید و ارزش‌های جدید توسط مردم روستا، ۴- میزان تمایل به حفظ و پایبند بودن به ارزش‌های فرهنگی گذشته، ۵- سازگاری بافت تاریخی و بافت جدید در روستا، ۶- استقبال از اختراع و نوآوری توسط ساکنان روستا، ۷- اعتقاد به تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌های نخبگان و تحصیل‌کردگان محلی در شکل‌گیری روستای خلاق، ۸- اعتماد به افراد تحصیل کرده در تصمیم‌گیری‌ها و مدیریت امور روستا، ۹- وجود زمینه‌های مناسب برای ماندگاری تحصیل‌کردگان دانشگاهی در روستا، ۱۰- توانایی سازگاری با محیط و مردم
توسعه و آموزش	۱- تبلیغات برای جذب ایده‌های خلاق مرتبط با روستا از طریق فضای مجازی و رسانه‌ها، ۲- استفاده از روش‌های جدید در ارائه توانمندی‌های روستائیان، ۳- توجه به تبلیغات جاذبه‌های خلاقیت روستایی از طریق تولید فیلم و سریال، ۴- حمایت مردم روستا و مسئولین محلی از طرح‌های کارآفرینی، ۵- میزان جسارت و نوآوری مردم روستا در خدمات‌دهی خلاقانه به گردشگران، ۶- محور قرار دادن برنامه‌های مبتنی بر دانش و فناوری نوین خلاقانه، ۷- توجه به کتابخانه‌های عمومی برای پشتوانه‌سازی فرهنگی بر مبنای شکل‌گیری روستاهای خلاق، ۸- آموزش و انگیزه بخشی به کارآفرینان، ۹- وجود نشریات مشخص در زمینه خلاقیت روستایی، ۱۰- تشکیل کارگاه‌های آموزشی در روستا
ایستادگی و پایداری	۱- توانایی قبول پیامدهای شکست فعالیت‌های فردی، ۲- میزان ترس از خطر عدم موفقیت به دلیل کمبود سرمایه، ۳- خطرپذیری به‌منظور تأمین نیازهای اساسی، ۴- استقبال از راهاندازی فعالیت‌های مرتبط با گردشگری، ۵- زمینه‌سازی برای اشتغال افراد غیر بومی در روستا، ۶- زمینه‌سازی برای آموزش افراد در فعالیت‌های خوداشتغالی، ۷- جذب سرمایه از منابع شهری، ۸- مهاجرت از شهر به روستا، ۹- افزایش تنوع مشاغل و صنایع کوچک در روستا، ۱۰- مهیا بودن زمینه برای فعالیت هنرمندان و تولیدکنندگان صنایع دستی، ۱۱- امکان عرصه و فروش محصولات، ۱۲- میزان ورود اهالی روستا به فعالیت‌های جدید، ۱۳- میزان روحیه بلندپروازی و پشتکار افراد در راهاندازی فعالیت‌های جدید در روستا، ۱۴- حمایت مالی از طریق ارائه وام برای توسعه فعالیت‌های خلاقانه

ادامه جدول ۳. شاخص‌های موردبررسی روستاهای خلاق در محدوده مورد مطالعه.

ابعاد	شاخص‌ها
توسعه	۱- میزان توانایی مدیران محلی برای هدایت روستا در راستای توسعه روستاهای خلاق، ۲- میزان قدرت نفوذ مدیران محلی در میان مردم روستا، ۳- میزان توجه و حمایت مدیران روستا به خلاقیت ساکنان روستا، ۴- استفاده از افراد متخصص و دارای مهارت در زمینه‌های مدیریتی، ۵- تسهیل موانع قانونی و نهادی برای فعالیت‌های هنری و تولیدات آنان توسط مدیران روستا، ۶- مناسب بودن عملکرد مدیران روستا در جذب خدمات، توسعه مناسب زیرساخت‌های ارتباطی و حمل‌ونقل، ۷- توانایی مدیران روستا در ایجاد ارتباط با سایر روستاها و شهرها، ۸- علاقه‌مندی مدیران در انتقال دانش و تجارت در زمینه صنایع دستی، ۹- میزان همکاری دولت و مدیران محلی در بازاریابی محصولات، ۱۰- علاقه‌مندی مدیران به حمایت از شکل‌گیری روستای خلاق، ۱۱- آموزش افزایش آگاهی مردم محلی نسبت به فعالیت‌های خلاق توسط مدیران محلی، ۱۲- استفاده از فرایند مذاکره در موقعیتی خاص برای اعمال نفوذ در میان افراد و جهت دادن آن‌ها به سوی مقاصد مشخص
مشارکت	۱- میزان سهیم بودن مردم روستا در امور اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی، ۲- میزان اتحاد و همدلی مردم روستا در مواقع مختلف (بروز مشکل یا حادثه‌ای برای سایرین)، ۳- توسعه ایده‌های خلاقانه در جهت بهبود مشارکتی مردم، ۴- افزایش روحیه کار جمعی در میان اهالی روستا برای شکل‌گیری روستای خلاق، ۵- مشارکت ساکنان روستا در هنر و فعالیت‌های فرهنگی، ۶- مهیا بودن شرایط برای مشارکت افراد در زمینه‌های خوداشتغالی و تولید، ۷- میزان مشارکت مردم محلی در حفاظت از میراث فرهنگی روستا، ۸- میزان اعتماد اجتماعی، ۹- تعاون و همیاری اجتماعی مردم روستا، ۱۰- میزان مشارکت مردم در فعالیت‌های جاذب گردشگران، ۱۱- میزان همکاری و مشارکت مردم روستا در مسائل محیط‌زیست

مأخذ: Rast Qalam et al. (2016), Mousavi et al. (2014), Mokhtari Malek-Abadiet al. (2015), Bosworth (2008), Cooke & Lazzeretti (2008), Anwar mchenry (2011), Dcms Creative Industries Task Force (1998), Townsend et al. (2017), Mcgranahan et al. (2011), Kazana & Kazaklis (2009), Anderson (2010), Mcgranahan & Wojan (2007), Can & Ngo (2017)

داده‌های آماری از مدل تحلیل سلسله مراتبی (AHP) و تحلیل‌های آماری و نرم‌افزارهای SPSS، Expert choice استفاده گردیده است.

برای روایی پرسش‌نامه در این مطالعه، از گروه‌های تصمیم‌ساز شامل ۱۵ نفر از نخبگان (اساتید دانشگاه)، کارشناسان یا مدیران توسعه روستایی استفاده شد.

در این روش به استاندارد کردن داده‌ها نیازی نیست، زیرا اساس کار بر مبنای رتبه‌های اختصاص داده‌شده به هر یک از گزینه‌ها است. همچنین در این روش ترتیب صعودی و نزولی رتبه می‌تواند تعریف شده باشد و منجر به نتایج یکسانی در ترتیب رتبه نهایی گردد. طبق این مدل؛ ارزش حاصل از مجموع شاخص‌ها برتری هر گزینه را در مقایسه با سایر گزینه‌ها نشان می‌دهد.

جامعه آماری شامل تمام خانوارهای روستایی (۲۱۸۵۲ نفر) در محدوده مورد مطالعه است. اطلاعات لازم بر اساس پرسش‌نامه‌ای که پژوهشگر تهیه کرده، گردآوری شده است و تعداد پرسش‌نامه‌های تکمیل‌شده از سوی خانوارهای روستایی مورد مطالعه ۳۷۷ مورد بوده است. در پرسش‌نامه از طیف لیکرت برای سنجش شاخص‌های پژوهش استفاده شده است (جدول شماره ۴).

برای رتبه‌بندی روستا از مدل تحلیلی سار^۷ و برای تحلیل

این روش همانند بسیاری از روش‌های تصمیم‌گیری چندمعیاره، روش رتبه‌بندی تجمعی ساده بر پایه رتبه‌بندی گزینه‌ها با توجه به هر معیار است.

جدول ۴. مشخصات جمعیتی و تعداد نمونه‌های تکمیل‌شده در روستاهای شهرستان رشتخوار.

نام دهستان (چنگل)				
ردیف	نام روستا	تعداد خانوار	تعداد جمعیت	تعداد نمونه
۱	جنت‌آباد	۷۱۲	۲۶۵۹	۳۰
۲	چاه شور	۱۳۱	۴۹۳	۱۵
۳	علی نقی سفلی	۴۰	۱۲۳	۱۰
نام دهستان (شعبه)				
ردیف	نام روستا	تعداد خانوار	تعداد جمعیت	تعداد نمونه
۱	حقن آباد	۱۵۲	۵۶۲	۱۵
۲	محرم آباد	۲۲	۶۲	۱۰
۳	فیض آباد	۵۳	۱۵۰	۱۰

ادامه جدول ۴. مشخصات جمعیتی و تعداد نمونه‌های تکمیل‌شده در روستاهای شهرستان رشتخوار.

نام دهستان (آستانه)				
ردیف	نام روستا	تعداد خانوار	تعداد جمعیت	تعداد نمونه
۱	علی‌آباد دامن	۳۱۳	۱۰۷۹	۲۰
۲	ملک‌آباد	۴۵۸	۱۵۶۹	۲۵
۳	عباس‌عیاد فرامیشان	۹۰۲	۲۹۶۵	۳۵
۴	باسفر	۱۱۳۱	۳۹۱۷	۴۲
۵	ریوند	۴۲	۱۴۶	۱۰
۶	کاظم‌آباد	۴۷	۱۵۶	۱۰

نام دهستان (رشتخوار)				
ردیف	نام روستا	تعداد خانوار	تعداد جمعیت	تعداد نمونه
۱	عبس‌آباد	۲۱۰	۶۳۴	۱۵
۲	سعادت‌آباد	۶۷۲	۲۳۰۸	۳۰
۳	قادرآباد	۴۴	۱۶۷	۱۰
۴	صادق‌آباد	۲۲	۶۷	۱۰
۵	مهدی‌آباد	۴۸۵	۱۶۱۵	۲۵
۶	دستجرد	۹	۲۴	۱۰
۷	فتح‌آباد	۸۹۳	۲۸۳۲	۳۵
۸	روح‌آباد	۱۰۹	۳۳۴	۱۰

نقش مرکزی

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: شبکه بهداشت شهرستان رشتخوار ۱۴۰۲

جدول ۵. مشخصات جامعه آماری نخبگان و کارشناسان توسعه روستایی.

مشخصات	سن	مدرک تحصیلی	حوزه فعالیت	تخصص
کارشناس توسعه روستایی	۳۳	کارشناسی	فرمانداری	توسعه روستایی
	۳۶	دانشجوی دکتری		جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
	۲۷	کارشناسی		توسعه روستایی
	۴۵	ارشد	جهاد کشاورزی	جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
	۵۱	فوق‌دیپلم		عمران و سازه
کارشناس توسعه روستایی	۲۹	دکتری	استاد دانشگاه	اقتصاد کشاورزی
	۳۵	ارشد		طیور و دام
	۵۵	فوق‌دیپلم		امور زراعی و باغی
	۴۲	ارشد		شیلات
	۳۸	کارشناسی		زهکشی و بهسازی خاک
نخبگان	۳۹			
	۴۴			
	۴۸	دکتری		جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
	۵۶			
	۴۶			

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

سپس برای پایایی پرسش‌نامه از یک نمونه اولیه که شامل ۳۰ پرسش‌نامه پیش‌آزمون گرفته شد و میزان ضریب اعتماد با روش آلفای کرونباخ محاسبه شد. آلفای به‌دست‌آمده برای ابعاد مختلف در (جدول شماره ۶ و ۷) آورده شده است. باتوجه‌به اینکه میزان به‌دست‌آمده برای ابعاد مختلف بالاتر از ۷۰ درصد است، می‌توان گفت که مقیاس از پایایی قابل قبولی برخوردار است.

یافته‌ها

از مجموع ۳۷۷ نفر افراد مورد مطالعه ۸۸/۷ درصد (۲۸۰ نفر) را مردان و ۱۱/۳ (۹۷ نفر) زنان تشکیل داده است. بیشترین فراوانی مربوط به طبقه سنی ۳۶ تا ۴۵ سال بوده که ۱۹۵ نفر (۳۲/۳ درصد) در این طبقه سنی قرار دارند. از لحاظ میزان تحصیلات، ۹/۴ درصد افراد مورد مطالعه بی‌سواد بودند و بیش از ۲۰/۹ درصد افراد نیز تحصیلات لیسانس و بالاتر دارند. با عنایت به پرسش‌نامه تکمیلی، بیشتر سرپرستان خانوار (۳۹/۵ درصد) دارای شغل کشاورزی بوده‌اند و مشاغل کارگری، کارمندی و دامداری در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

متوسط درآمد ماهیانه افراد در محدوده مورد مطالعه ۷۳۰ هزار تومان است و بیشترین گروه درآمدی نیز مربوط به گروه ۵۰۰

جدول ۶. میزان آلفای کرونباخ ابعاد حکمروایی خوب روستایی.

ردیف	ابعاد	میزان آلفای کرونباخ
۱	مشارکت	۰/۹۸۰
۲	شفافیت	۰/۸۶۵
۳	قانون‌مداری	۰/۷۶۰
۴	پاسخ‌گویی	۰/۸۴۲
۵	عدالت	۰/۸۰۱
۶	مسئولیت‌پذیری	۰/۷۵۳
۷	نظارت	۰/۸۷۳
۸	کارایی و اثربخشی	۰/۹۲۰
۹	تخصص‌گرایی	۰/۹۷۵

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

جدول ۷. میزان آلفای کرونباخ ابعاد مورد توجه در سکونتگاه‌های خلاق.

ردیف	ابعاد	میزان آلفای کرونباخ
۱	ابتکار	۰/۸۰۲
۲	انعطاف‌پذیری	۰/۸۷۹
۳	آموزش و ترویج	۰/۹۱۲
۴	خطرپذیری	۰/۷۵۱
۵	رهبری	۰/۷۸۲
۶	مشارکت	۰/۹۶۶

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

هزار تومان تا یک میلیون تومان بوده است که نزدیک به ۵۰ درصد افراد، در این گروه درآمدی قرار دارند. نتایج بیشتر در جدول شماره ۸ آورده شده است.

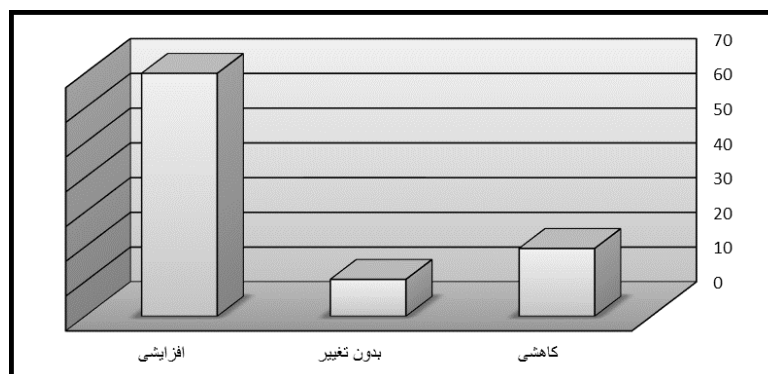
یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که، از کل ۳۷۷ خانوار مورد بررسی، در ۶۹/۹ درصد از خانوارها، سطح حکمروایی خوب روستایی باتوجه‌به سکونتگاه‌های خلاق نسبت به ۱۰ سال گذشته افزایش یافته، در ۱۹/۵ درصد از خانوارهای بررسی‌شده، سطح حکمروایی خوب روستایی باتوجه‌به سکونتگاه‌های خلاق در این محدوده زمانی کاهش یافته است (تصویر شماره ۳).

جمع‌بندی اطلاعات حاصل از پرسش‌نامه‌های مربوط به خانوارهای مورد مطالعه و بررسی آماری عوامل مطرح مؤید آن است که، میزان توانایی مدیران محلی برای هدایت روستا در راستای توسعه روستاهای خلاق، میزان توجه و حمایت مدیران روستا به خلاقیت ساکنان روستا، علاقه‌مندی مدیران به حمایت از شکل‌گیری روستای خلاق، آموزش افزایش آگاهی مردم محلی نسبت به فعالیت‌های خلاق توسط مدیران محلی، استفاده از فرایند مذاکره در موقعیتی خاص برای اعمال نفوذ در میان افراد و جهت دادن آن‌ها به سوی مقاصد مشخص از نظر خانوارهای مورد مطالعه تأثیرگذار بوده‌اند.

جدول ۸. توزیع پاسخ‌گویان برحسب ویژگی‌های فردی و شغلی.

متغیر	سطوح	فراوانی	درصد	سایر شاخص‌های آماری
جنسیت	مرد	۲۸۰	۸۸/۷	مد: مرد
	زن	۹۷	۱۱/۳	
سن (سال)	زیر ۲۵ سال	۴۵	۱۲/۲	میانگین: ۴۶/۰۵ مد: ۴۵ انحراف معیار: ۱۴/۵ کمینه: ۳۰ بیشینه: ۸۵
	۲۵-۳۵	۹۰	۲۵/۶	
	۳۵-۴۵	۱۶۰	۳۷/۸	
	۴۵-۵۵	۵۲	۱۴/۵	
	۵۵-۶۵	۲۰	۶/۷	
	۶۵ سال و بالاتر	۱۰	۳/۲	
بعد خانوار	کمتر از ۲ نفر	۱۵	۲/۱	میانگین: ۴/۳۴ انحراف معیار: ۱-۳۶ مد: ۵
	۲-۴ نفر	۱۹۰	۵۰/۵	
	۵-۷ نفر	۱۰۲	۳۰/۸	
	۷ نفر و بیشتر	۷۰	۱۶/۶	
تحصیلات	بی‌سواد	۷	۳/۴	مد: راهنمایی و زیر دیپلم
	ابتدایی	۲۰	۹/۸	
	راهنمایی و زیر دیپلم	۱۰۶	۲۲/۳	
	دیپلم	۱۵۸	۴۵/۲	
شغل	لیسانس و بالاتر	۸۶	۱۹/۳	مد: کشاورزی
	کشاورزی	۱۵۲	۳۹/۵	
	کارمند	۶۰	۱۵/۶	
	کارگر	۸۰	۲۲/۴	
	آزاد	۶۴	۱۸/۷	
	دامداری	۲۱	۳/۸	
متوسط درآمد ماهیانه (تومان)	کمتر از ۳۰۰ هزار	۱۵	۶/۵	میانگین: ۷۰۳ هزار تومان مد: ۵۰۰ هزار تومان انحراف معیار: ۴۴۱۳۰۲
	۳۰۰ هزار تا ۵۰۰ هزار	۸۲	۲۲/۶	
	۵۰۱ هزار تا ۱ میلیون	۲۰۱	۴۵/۵	
	۱۰۰۰۰۰۱ هزار تا ۲ میلیون	۶۸	۲۰/۸	
	۲ میلیون و بیشتر	۱۰	۴/۶	

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

تصویر ۳. وضعیت نوع تغییر حکمروایی خوب روستایی باتوجه به سکونتگاه‌های خلاق روستایی از ۱۰ سال گذشته. مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

روستایی، در طیف (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و در نهایت خیلی زیاد) در نظر گرفته شد. لذا، یافته‌های تحقیق مؤید آن است که، حکمروایی خوب در مناطق روستایی توانسته تأثیر خیلی زیادی بر سطح معیشت خانوارهای روستایی بگذارد. در این راستا، این اثرگذاری در بعد اقتصادی (امنیت شغلی، امکان ایجاد پسانداز برای خانوارها و ...) بسیار مشهود است

اگر بحث کیفیت زندگی خانوارهای روستایی مدنظر نباشد، کم‌کم روستاها از نظر جمعیتی به حداقل می‌رسند و این می‌تواند زنگ خطری برای جامعه روستایی ما در سطح کشور باشد. از این رو حکمروایی خوب روستایی توانسته است به وجود آوردن روستاهای خلاق سطح کیفیت زندگی خانوارهای روستایی را تغییر دهد و کیفیت در حد مطلوب برای خانوارهای که در مناطق روستایی زندگی می‌کنند به ارمغان بیاورد. تا حدی که از مهاجرت ساکنین روستایی در این منطقه جلوگیری کرده و آن‌ها در روستاها ماندگار شدند. میزان تأثیر حکمروایی خوب روستایی در کیفیت زندگی جامعه نمونه در جدول شماره ۹ قابل بررسی است.

همچنین کمبود و یا عدم استفاده از افراد متخصص و دارای مهارت در زمینه‌های مدیریتی، عدم تسهیل موانع قانونی و نهادی برای فعالیت‌های هنری و تولیدات آنان توسط مدیران روستا، مناسب نبودن عملکرد مدیران روستا در جذب خدمات، توسعه مناسب زیرساخت‌های ارتباطی و حمل‌ونقل، عدم توانایی مدیران روستا در ایجاد ارتباط با سایر روستاها و از عوامل مؤثر در کاهش سطح شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق در مناطق روستایی از نظر خانوارهای مورد مطالعه بوده است.

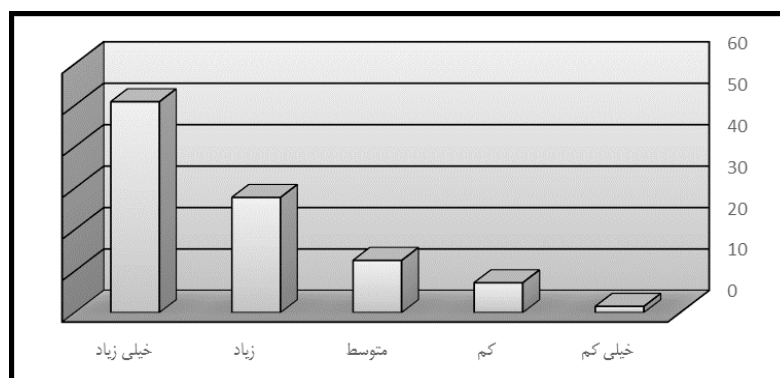
طبق بررسی‌های انجام‌شده، و باتوجه به پرسش‌نامه تکمیلی، یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که نوع و میزان تغییر حکمروایی خوب روستایی باتوجه به سکونتگاه‌های خلاق از ۱۰ سال گذشته تاکنون تغییر داشته است. در این میان نوع تغییر افزایشی بوده است و میزان تغییر نسبتاً زیاد بوده است (تصویر شماره ۴).

سطح حکمروایی خوب روستای می‌تواند خانوارهای روستایی را از این سطح معیشتی نجات بدهد. در پرسش‌نامه تکمیلی، نقش تأثیرگذاری حکمروایی خوب روستایی در معیشت خانوارهای

تصویر ۴. وضعیت تغییر حکمروایی خوب روستایی باتوجه به سکونتگاه‌های خلاق روستایی از ۱۰ سال. مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۵. وضعیت تأثیرگذاری حکمروایی خوب روستایی بر معیشت خانوارهای روستایی. مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

جدول ۹. فراوانی و درصد میزان تأثیر حکمروایی خوب روستایی بر کیفیت زندگی خانوارهای روستایی.

میزان تأثیر حکمروایی خوب روستایی	فراوانی	درصد
خیلی کم	۱۷	۵/۲
کم	۶۵	۱۱/۸
متوسط	۷۳	۱۸/۵
زیاد	۹۲	۲۳/۲
خیلی زیاد	۱۳۰	۴۱/۳
مجموع	۳۷۷	۱۰۰

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

در سطح متوسط است. از این رو، بر اساس یافته‌های تحقیق، روستاهای شهرستان رشتخوار از نظر سطح حکمروایی خوب روستایی در سطح متوسط بوده است. در این میان، از بین روستاهای مورد مطالعه، روستاهایی همچون باسفر، فتح‌آباد، عباس‌آباد فرامیشان و جنت‌آباد به دلیل از جمله: مشارکت مردم در برنامه‌ریزی‌ها و تصمیم‌گیری‌ها، تسهیل شرایط حضور مردم در روند توسعه روستا، ارائه اطلاعات صادقانه به مردم، الزام مدیران روستایی به برابری در برابر قانون، پاسخ‌گو بودن مدیران روستا در قبال وظایف خود به مردم، توجه به منافع عمومی، توانمندسازی مردم روستا و شایسته‌سالاری، بهبود شیوه و سبک مدیریت روستا، استفاده از نیروهای متخصص و توانمند روستا در روند تهیه و اجرای طرح‌های توسعه‌ای از حکمروایی خوب روستایی در سطح شهرستان رشتخوار برخوردار هستند.

مقدار مطلوبیت (S) بیانگر فاصله نسبی گزینه آم از نقطه ایدئال و مقدار نارضایتی (R) بیانگر حداکثر گزینه آم از دوری از نقطه ایدئال است. در این راستا، روستای باسفر با (۰/۰۴۴) و روستای فتح‌آباد با (۰/۰۷۹) از بیشترین مطلوبیت برخوردار هستند و روستای محرم‌آباد با (۰/۹۵۷) و روستای دستجرد با (۱/۰۰۰) از بیشترین شاخص نارضایتی برخوردار هستند.

جهت تعیین اهمیت نسبی عوامل مؤثر در تحلیل نقش مدیریت مبتنی بر حکمروایی خوب روستایی در شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق در مناطق روستایی در محدوده مورد مطالعه، مقایسه زوجی شاخص‌های مختلف، بر اساس نظرات کارشناسی گروه‌های مختلف (اساتید دانشگاه و مدیران روستایی) انجام گردید. برای تحلیل وزن معیارها و زیر معیارها در مدل AHP که توسط کارشناسان خبره وزن دهی شده بودند از نرم‌افزار Expert choice استفاده شد. نتایج این بررسی نشان می‌دهد که شاخص‌های مشارکت (۰/۱۹)، تخصص‌گرایی (۰/۱۷)، کارایی و اثربخشی (۰/۱۶) دارای بیشترین وزن و شاخص‌های مسئولیت‌پذیری (۰/۰۷)، نظارت (۰/۰۳) از کمترین وزن برخوردار هستند.

برای بررسی سطح حکمروایی خوب روستایی از روش و مدل تحلیل آماری سار استفاده شد. در این راستا، بر اساس درجه اهمیت شاخص‌های مرتبط با حکمروایی خوب روستایی و وضعیت آن‌ها در خانوارهای مورد مطالعه، سطح حکمروایی خوب روستایی از دیدگاه ۳۷۷ خانوار نمونه محاسبه گردید که نهایتاً میانگین سطح حکمروایی خوب روستایی در سطح هر یک از روستاهای مورد مطالعه تعیین گردید. نتایج تحقیق مؤید آن است که سطح حکمروایی خوب روستایی در ۴ روستا از ۲۰ روستای مورد مطالعه، در سطح قابل قبول و در ۱۰ روستا نیز

جدول ۱۰. وزن هریک از مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی با استفاده از مدل تحلیلی AHP.

ردیف	مؤلفه‌ها	وزن	ردیف	مؤلفه‌ها	وزن	ردیف	مؤلفه‌ها	وزن
۱	مشارکت	۰/۱۹	۴	عدالت	۰/۰۵	۷	نظارت	۰/۰۳
۲	شفافیت	۰/۰۹	۵	پاسخ‌گویی	۰/۱۳	۸	کارایی و اثربخشی	۰/۱۶
۳	قانونمداری	۰/۱۱	۶	مسئولیت‌پذیری	۰/۰۷	۹	تخصص‌گرایی	۰/۱۷

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

جدول ۱۱. نتایج ارزیابی مدل سار.

روستاها	مجموع امتیازات گزینه‌ها	امتیاز نهایی	رتبه	روستاها	مجموع امتیازات گزینه‌ها	امتیاز نهایی	رتبه
سعادت‌آباد	۴/۱۷۶	۰/۸۶۲	پایین‌ترین	باسفر	۴/۸۶۹	۰/۹۷۹	پایین‌ترین
مهدی‌آباد	۴/۱۳۵	۰/۸۲۷		فتح‌آباد	۴/۵۹۰	۰/۹۵۰	
ملک‌آباد	۴/۱۱۴	۰/۷۵۰		عباس‌آباد فرامیشان	۴/۲۱۴	۰/۹۳۷	
علی‌آباد دامن	۳/۷۵۱	۰/۷۴۴		جنت‌آباد	۴/۱۹۸	۰/۸۷۰	متوسط
عبس‌آباد	۳/۶۴۸	۰/۷۰۲	متوسط	فیض‌آباد	۳/۰۹۸	۰/۵۱۰	
حق‌آباد	۳/۴۸۰	۰/۶۹		ریوند	۲/۹۲۰	۰/۴۵۰	
چاه‌شور	۳/۳۶۹	۰/۶۶۴		علی نقی سفلی	۲/۷۳۳	۰/۳۷۰	
روح‌آباد	۳/۳۴۹	۰/۶۴۵		صادق‌آباد	۲/۴۷۹	۰/۳۲۲	
قادرآباد	۳/۱۷۷	۰/۶۱۱		محرما‌آباد	۲/۳۸۱	۰/۲۸۹	
کاظم‌آباد	۳/۱۱۷	۰/۵۳۲		دست‌چرد	۱/۹۸۰	۰/۲۴۴	

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

جدول ۱۲. تعیین شاخص مطلوبیت (S) و شاخص نارضایتی (R).

گزینه‌ها	ابتکار	انعطاف‌پذیری	ترویج و آموزش	خطرپذیری	رهبری	مشارکت	شاخص مطلوبیت و نارضایتی
Aij	۱۶۰	۱۴۰	۱۲۰	۲۴۰	۲۴۰	۱۰۰	S R
سعادت‌آباد	۰/۰۳۹	۰/۰۳۳	۰/۰۸۸	۰/۰۴۹	۰/۰۵۱	۰/۰۲۸	۰/۰۵۱
مهدی‌آباد	۰/۰۴۷	۰/۰۳۹	۰/۰۹۰	۰/۰۵۶	۰/۰۶۳	۰/۰۳۱	۰/۰۶۳
ملک‌آباد	۰/۰۵۶	۰/۰۴۷	۰/۰۹۴	۰/۰۶۷	۰/۰۷۷	۰/۰۳۳	۰/۰۷۷
علی‌آباد دامن	۰/۰۶۷	۰/۰۵۰	۰/۰۹۶	۰/۰۷۸	۰/۰۹۰	۰/۰۳۶	۰/۰۹۰
عبس‌آباد	۰/۰۷۳	۰/۰۵۵	۰/۰۹۷	۰/۰۹۹	۰/۱۰۹	۰/۰۴۴	۰/۱۰۹
حق‌آباد	۰/۰۸۴	۰/۰۵۹	۰/۰۹۹	۰/۱۳۰	۰/۱۴۶	۰/۰۴۹	۰/۱۴۶
چاه‌شور	۰/۰۹۵	۰/۰۶۲	۰/۱۰۱	۰/۱۴۴	۰/۱۵۱	۰/۰۵۱	۰/۱۵۱
روح‌آباد	۰/۱۱۱	۰/۰۶۶	۰/۱۰۵	۰/۱۵۹	۰/۱۶۶	۰/۰۵۵	۰/۱۶۶
قادرآباد	۰/۱۲۴	۰/۰۶۸	۰/۱۰۹	۰/۱۶۷	۰/۱۷۹	۰/۰۶۱	۰/۱۷۹
کاظم‌آباد	۰/۱۳۶	۰/۰۷۱	۰/۱۱۲	۰/۱۸۵	۰/۱۹۹	۰/۰۶۳	۰/۱۹۹
باسفر	۰/۰۴۴	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۱۸	۰/۰۴۴
فتح‌آباد	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۷۹	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۷۹
عباس‌آباد فرامیشان	۰/۰۲۳	۰/۰۱۹	۰/۰۸۲	۰/۰۲۷	۰/۰۳۵	۰/۰۲۱	۰/۰۳۵
جنت‌آباد	۰/۰۳۰	۰/۰۲۸	۰/۰۸۴	۰/۰۳۴	۰/۰۴۲	۰/۰۲۴	۰/۰۴۲

ادامه جدول ۱۲. تعیین شاخص مطلوبیت (S) و شاخص نارضایتی (R).

گزینه‌ها	ابتکار	انعطاف‌پذیری	ترویج و آموزش	خطرپذیری	رهبری	مشارکت	شاخص مطلوبیت و نارضایتی
Aij	۱۶۰	۱۴۰	۱۲۰	۲۴۰	۲۴۰	۱۰۰	S R
فیض‌آباد	۰/۱۴۱	۰/۰۸۴	۰/۱۱۳	۰/۱۹۷	۰/۲۱۹	۰/۰۶۴	۰/۲۱۹ ۰/۸۱۸
ریوند	۰/۱۴۷	۰/۰۹۳	۰/۱۱۶	۰/۲۱۱	۰/۲۲۵	۰/۰۶۸	۰/۲۲۵ ۰/۸۶۰
علی نقی سفلی	۰/۱۵۰	۰/۱۰۹	۰/۱۱۷	۰/۲۱۹	۰/۲۳۲	۰/۰۷۱	۰/۲۳۲ ۰/۸۹۸
صادق‌آباد	۰/۱۵۳	۰/۱۲۷	۰/۱۱۹	۰/۲۲۶	۰/۲۳۶	۰/۰۷۵	۰/۲۳۶ ۰/۹۳۶
محرما‌باد	۰/۱۵۶	۰/۱۳۲	۰/۱۲۰	۰/۲۳۴	۰/۲۳۸	۰/۰۷۷	۰/۲۳۸ ۰/۹۵۷
دستجرد	۰/۱۶۰	۰/۱۴۰	۰/۱۲۰	۰/۲۴۰	۰/۲۴۰	۰/۱۰۰	۱/۰۰۰ ۰/۲۴۰

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

جدول ۱۳. بزرگ‌ترین و کوچک‌ترین عدد شاخص برای هر گزینه.

۰/۲۴۰	-R	۱/۰۰۰	-S
۰/۰۴۴	*R	۰/۰۶۲	*S
۰/۱۹۶	*R--R	۰/۹۳۸	*S--S

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

قرار دارد. این عامل سبب شده است که روستای باسفر از نظر مهاجرتی روندی کند را داشته باشد. درواقع وقتی نیروی انسانی ماهر و باتجربه و دارای تخصص در سطح روستاها باقی بماند نوع مدیریت و حکمروایی از سایر روستاها متفاوت خواهد بود و به واسطه همین مدیریت نوین ما شاهد شکوفایی خلاقیت در نیروی انسانی خواهیم بود. در این میان، توسعه و پیشرفت را در سطح این روستا مشاهده خواهیم کرد.

باتوجه به میزان Q، روستای باسفر در بین سایر روستاهای شهرستان رشتخوار از لحاظ شکل‌گیری خلاقیت در سطح روستاها در رتبه اول قرار دارد. نتایج حاصل از مدل ویکور (رتبه‌بندی روستاها از لحاظ خلاقیت در سطح روستاها و شکل‌گیری آن) و مدل سار (رتبه‌بندی روستاها بر اساس شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی) کاملاً باهم مطابقت دارند و روستای باسفر هم از لحاظ شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی و هم از لحاظ شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق در سطح روستاها در رتبه اول

جدول ۱۴. نتایج رتبه‌بندی روستاهای مورد مطالعه بر اساس مدل ویکور.

نام روستا	مقدار Q	نام روستا	مقدار Q
سعادت‌آباد	۰/۰۲۲	باسفر	۰
مهدی‌آباد	۰/۰۲۳	فتح‌آباد	۰/۰۰۹
ملک‌آباد	۰/۰۲۶	عباس‌آباد فرامیشان	۰/۰۱۱
علی‌آباد دامن	۰/۰۳۰	جنت‌آباد	۰/۰۱۹
عبس‌آباد	۰/۰۳۲	فیض‌آباد	۰/۰۶۸
حق‌ناباد	۰/۰۳۵	ریوند	۰/۰۷۳
چاه‌شور	۰/۰۳۷	علی نقی سفلی	۰/۰۸۷
روح‌آباد	۰/۰۴۲	صادق‌آباد	۰/۱۱۶
قادر‌آباد	۰/۰۴۴	محرما‌باد	۰/۱۳۱
کاظم‌آباد	۰/۰۵۱	دستجرد	۰/۱۴۴

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

در این تحقیق باتوجه به وجود شرایط لازم برای استفاده از آزمون پارامتریک، جهت بررسی ارتباط بین شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق و حکمروایی خوب روستایی در روستاهای مورد مطالعه، از آزمون همبستگی پیرسون^۸ استفاده شده است. نتایج تحقیق مؤید آن است که بین این دو متغیر رابطه معناداری وجود دارد. ضریب همبستگی بین شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق و حکمروایی خوب روستایی ۰/۷۸۰ است. در این میان، باتوجه به مقادیر حاصل، با سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که بین این دو متغیر، ارتباط مستقیم و معنادار با همبستگی متوسط برقرار است. بر این اساس، با افزایش سطح حکمروایی خوب روستایی، با سطح اطمینان ۹۵ درصد سبب شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق در روستاهای مورد مطالعه شده است. بنابراین می‌توان اظهار کرد که این فرضیه تأیید شده است. بر این اساس، می‌توان اظهار کرد که هرچه حکمروایی خوب روستایی در سطح روستاهای مورد مطالعه برقرار باشد، روند بهبود توسعه شکل‌گیری سکونتگاه‌ها خلاق در مناطق روستایی افزایش می‌یابد.

بحث و نتیجه‌گیری

رهیافت حکمروایی خوب روستایی، تأکید عمده بر این است که مسیر عمومی اندیشه و مدیریت خلاقیت تقویت گردد و مردم روستایی، خود برای سرنوشتشان تصمیم‌گیری کنند. همچنین فرایند حکمروایی خوب روستایی این تضمین را می‌دهد که اولویت شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق، مبتنی بر اجماع و اتفاق نظر جامعه محلی باشد و صدای فقیرترین و آسیب‌پذیرترین اقشار نیز در فرایند تصمیم‌گیری درباره تخصیص منابع خلاقیت شنیده شود. به همین دلیل، امروزه گسترش رهیافت حکمروایی خوب روستایی مستلزم آن است که مردم و جوامع روستایی در تشکلهای مدنی به صورت شبکه‌های کوچک اجتماعی سازمان‌دهی شوند تا از توانایی‌ها و استعدادها و خلاقیتشان به گونه‌ای مناسب استفاده کنند و به مدیریت آن‌ها بپردازند. لذا، پژوهش حاضر به بررسی نقش مدیریت روستایی مبتنی بر حکمروایی خوب روستایی در شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق در مناطق روستایی، روستاهای شهرستان رشت‌خوار انجام گرفته است. شاخص‌های مورد بررسی از نظر حکمروایی خوب روستایی در این

8. Pearson

جدول ۱۵. نتیجه آزمون همبستگی پیرسون در بررسی رابطه بین شکل‌گیری فرایند سکونتگاه‌های خلاق روستایی و حکمروایی خوب روستایی.

مقادیر	موارد
۰/۷۸۰	ضریب همبستگی (Correlation Coefficient)
۰/۰۰۰	سطح معناداری (Sig.)
۳۷۷	تعداد خانوار مورد مطالعه (N)

• نظم بخشیدن به خلاقیت‌های اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی، مدیریتی-نهادی، زیست‌محیطی، کالبدی روستاهای شهرستان رشتخوار با استفاده از توسعه مشارکتی؛

• روستاهای باسفر و فتح‌آباد نمونه‌هایی بارز از شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق بر اثر حکمروایی خوب روستایی در سطح منطقه هستند. لذا پیشنهاد می‌شود تا رسانه ملی در سطح استان با ایجاد برنامه‌هایی مستند، رقابت و انگیزه را برای دهیاران سایر مناطق روستایی ایجاد نمایند تا روند شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق روندی تسریع‌کننده داشته باشد؛

• تأکید بر آموزش و تقویت توسعه نیروی انسانی مستمر و مادام‌العمر برای رسیدن به یک نظام یا جامعه روستایی با افراد دارای مهارت بالا، خلاق و انعطاف‌پذیر و نوآور که تولیدکننده، جذب‌کننده، نشر دهنده و استفاده‌کننده مؤثر باشد؛

• بسترسازی قانونی و اجتماعی مشارکت حداکثری روستائیان در تمامی مراحل تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی امور مرتبط به روستا و تفویض قدرت مؤثر اقتصادی-سیاسی به آن‌ها؛

• تقویت مسئولیت‌پذیری، شفافیت و پاسخ‌گویی و نظارت از طریق گسترش دموکراسی مشارکت جویانه در سطح روستاها؛

• باتوجه‌به اینکه حکمروایی خوب روستایی و شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق رابطه معنادار و مستقیم دارند و هرچه حکمروایی خوب روستایی در سطح روستاها افزایش یابد سطح و روند شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق در سطح منطقه رشتخوار بهبود پیدا می‌کند لذا پیشنهاد می‌شود تا با توانمند ساختن دهیاران در روستاهای دست‌جود، علی‌نقی سفلی، صادق‌آباد و فیض‌آباد می‌توان میزان حکمروایی خوب روستایی را در سطح این روستاها بهبود بخشید و شاهد شکل‌گیری سطحی بهتر از سکونتگاه‌های خلاق باشیم.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته از رساله دکتری آقای علی ایزدی تحت عنوان الگوسازی فرایند شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق در مناطق روستایی (مطالعه موردی: روستاهای شهرستان رشتخوار) به راهنمایی دکتر سیدهدای طیب نیا در دانشگاه سیستان و بلوچستان است

References

- Ahmadi, M., Cheraghi, M. (2016). Evaluation of effective factors on the realization of good rural governance with an emphasis on the performance of village officials (case study: Chaipareh Bala district), *Geography and Regional Planning Quarterly*, 7(4): 33-44 (In Persian).
- Ainali, J., Mohammadi Yeganeh, B., Qasemlou, H. (2019). The role of creative tourism in the sustainable development of rural areas (case study: historical-cultural villages in the north-west of the country), *Journal of Rural Research and Planning*, 8(2): 19-39 (In Persian).
- Aminian, N., Naqavi, S. A., Jahanian, M., Emami, S. M. (2017). The evaluation status of desirable governance indicators in the development of urban tourism, *Quarterly Journal of Urban Economics and Management*, 5(18): 127-139 (In Persian).
- Anabistani, A.A., Soleimani, Z. (2019). The effect of good governance on increasing the quality of the physical environment of rural settlements (case study: the central district of Neishabur township), *Journal of Rural Research and Planning*, 8(2): 145-163 (In Persian).
- Anderson, L. (2010). *Magic Light, Silver City: The Business of Culture in Broken Hill*. Aust. Geogr. 41 (1): 71-85.
- Anwar Mchenry, J. (2011). Rural Empowerment through Hearts? The role of threats in civic and social participation in the Mid-West Region of Western Australia. *Journal of Rural Studies* 27 (3): 245-253.
- Barker, D. (2000). Local Governance: a model of sustainable rural resource management for the third world, *Int. J. agriculture resources, governance and ecology*, Vol. 1, No.1, PP:55-43.
- Batool, F., Mohammad, J., & Awang, S. R. (2022). The effect of servant leadership on organizational sustainability: the parallel mediation role of creativity and psychological resilience. *Leadership & Organization Development Journal*, 43(1): 71-95. (In Persian).
- Booyens, I., Molotja, N., & Phiri, M. Z. (2013, June). Innovation in high-technology SMMEs: the case of the new media sector in Cape Town. In *Urban Forum* (Vol. 24, No. 2, pp. 289-306). Springer Netherlands.
- Bosworth, G. (2008). Entrepreneurial In-Migrants and Economic Development in Rural England. *Int. J. Entrep. Small Bus.* 63 (6): 355-369.
- Can, D., & Ngo, V. (2017). Building "Creative Tourism" In Duong Lam Ancient Village. *International Journal of Management and Applied Science*, 3 (7): 79-83.
- Chapain, C., & Comunian, R. (2010). Enabling and inhibiting the creative economy: The role of the local and regional dimensions in England. *Regional studies*, 44(6), 717-734.
- Clifton, N., & Cooke, P. (2009). Creative knowledge workers and location in Europe and North America: a comparative review. *Creative Industries Journal*, 2(1), 73-89.
- Cooke, P., & Lazzeretti, L. (2008). *Creative Cities, Cultural Clusters and Local Economic Development*, Cheltenham, UK; Northampton, Ma: Edward Elgar, P62.
- Dadvarkhani, F., Salmani, M., Farhadi, S. (2011). Good Governance as a Strategy for Reducing Rural Poverty, *New Perspectives in Human Geography Quarterly*, 3(4): 103-121 (In Persian).
- Darban Astana, A., Allah Panah, M., Badri, S. A. (2016). Investigating the effect of village cooperatives in improving service delivery to rural areas from the perspective of local people and managers: a case study of village cooperatives in Dasht-Sar County, Amol, *Rural and Development Quarterly*, 19(1): 115-140 (In Persian).
- Dembovska, I., Klavinska, A., Dimanta-Svilpe, Z., & Raupeliene, A. (2023). Factors in the development of smart villages regarding tourism in the Baltic States. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*.
- Dcms Creative Industries Task Force. (1998). *Creative Industries: Mapping Document*. Dcms, London. Thomas, N.J., Harvey, D.C. And Hawkins, H, (2013), *Crafting the Region: Creative Industries and Practices of Regional Space*. *Regional Studies* 47 (1): 75-88.
- Ebrahimzadeh, I., Asadian, M. (2012). Analysis and evaluation of the realization of good urban governance in Iran, case study: Kashmar Township, *Journal of Geography and Urban-Regional Studies*, (6): 17-30 (In Persian).
- Evans, G. (2009). *From cultural quarters to creative clusters-creative spaces in the new city economy*. Stockholm: Institute of Urban History.
- Flew, T. (2010). Toward a cultural economic geography of creative industries and urban development: introduction to the special issue on creative industries and urban development. *The information society*, 26(2), 85-91.
- Gordon, P. (2013). Thinking about economic growth: cities, networks, creativity and supply chains for ideas. *The Annals of regional science*, 50(3), 667-684.
- Hamghadam, N., Ziari, K. E., Hataminejad, H., Pourahmad, A., & Zanganeh Shahraki, S. (2023). Presenting the key drivers of the future of smart urban governance (case study: Rasht city). *Geographical Studies of Coastal Regions*, 4(1): 17-39(In Persian).
- Heydari Sarban, V. (2017). Investigating the effects of social capital on rural governance (case study: villages of Ardabil city), *Quarterly Journal of Social-Cultural Development Studies*, 6(2): 9-44 (In Persian).
- Jahantigh, H. A., Anabistani, A.A., Mirlotfi, M.R, Kharazmi, O.A. (2020). Analysis of the key drivers of the influence of creative villages indicators on the sustainability of rural settlements with a future research approach (Case study: Sistan Region), *Rural Development Strategies Quarterly*, volume 7, number 3, pp. 323-345(In Persian).
- Joppe, M., Brooker, E., & Thomas, K. (2014). Drivers of innovation in rural tourism: The role of good governance and engaged entrepreneurs. *Journal of Rural and Community Development*, 9(4).
- Kazana, V., Kazaklis, A. (2009). Exploring Quality of Life Concerns in the Context of Sustainable Rural Development at the Local Level: A Greek Case Study. *Reg. Environ. Change* 9(3): 209- 219.

- Khodapanah, K. (2021). Assessing the Governance Effects Worthwhile on the Resilience of Villages Case study: Central district of Ardabil Township. *Regional Planning*, 11(41), 83-100. (In Persian).
- Liu, Y., & Yang, W. (2019). Leadership and governance tools for village sustainable development in China. *Sustainability*, 11(20): 5553.
- Marzban, S., & Hayati, D. (2022). An Overview on Neoendogenous Approach to Rural Development and Its Applicability in Iranian Sustainable Rural Development Programs. *Community Development (Rural and Urban Communities)*, 13(2), 533-559. doi: 10.22059/jrd.2022.332136.668683
- Masromnadjad, N., Moulai Hashjin, N., Pourramzan, I., & Qurchi, M. (2021). Explaining the effective factors on the efficiency, effectiveness of management, and rural participation in the development of the villages of Soumesara Township with a good governance approach. *Human Geography Research (Geographic Research)*, 53(4), 1523-1541.
- Matiei Langroudi, S. H., Hajipour, M. (2018). The model of interaction between the functioning of non-governmental organizations and the optimal rural governance (case study: plain of Hossein-Abad Ghinab in Sarbisheh County), *Geography and Development Quarterly*, 50: 126- 109 (In Persian).
- Mcgranahan, D.A., Wojan, T.R., Lambert, D.M. (2011). The Rural Growth Trifecta: Outdoor Amenities, Creative Class and Entrepreneurial Context. *J. Econ. Geogr.* 1: 529- 557.
- Mcgranahan, D.A., Wojan, T.R. (2007). Recasting the Creative Class to Examine Growth Processes in Rural and Urban Counties. *Reg. Stud.* 41 (2):197- 216
- Mirzaei, M., Kolahi, M. (2020). Sustainable rural livelihood in Torbat Heydarieh Township, *Village and Development Quarterly*, 23(91): 79-96 (In Persian).
- Mohammadi Yeganeh, B., Ainali, J., Cheraghi, M., Farihi, F., (2013). An analysis of the social-economic barriers of villagers' participation in the rural management process (case study: Lishter district, Gachsaran Township), *Journal of Development Management Process*, 26(1): 119-125 (In Persian).
- Mokhtari Malek-Abadi, R., Marmosi, N., Ismail, A.A., Amini, D. (2015). The local indicators of creative city with an Iranian-Islamic approach, the scientific-research and international quarterly of the Iranian Geographical Society, 13(47): 161-177 (In Persian).
- Mousavi, S.R., Mousavi, S.P., Broumandan, F. (2014). Applied scientific future research in rural development, the third national conference on future research in Tehran (In Persian).
- Najarzadeh, M., Torabi, Z., Malkan, A. (2017). Investigating the impact of social capital on good governance and sustainability of rural communities with the moderating role of cultural capital (Case study: Godin County, Kangavar Township), *scientific-research quarterly of the program Space planning (geography)*, 7(3): 25-40 (In Persian).
- Pazuki, M., Sheikhi, D., Samadi Moghadam, S. (2020). Analysis of the role of management on good governance in sustainable rural development (case study: Filestan village, Pakdasht Township), *Geography and Development Magazine*, 58: 112-93 (In Persian).
- Pazuki, M., Sheikhi, D., & Zand, F. (2021). Investigating the place of good governance in the development of sustainable rural tourism (case study: Sorkheh Township). *Regional Planning*, 11(43): 64-78(In Persian).
- Ragolane, M., & Malatji, T. L. (2021). Lack of public participation and good governance, who is fooling who? *Technique Social Sciences Journal*, 26, 32-44.
- Rahmani, F. A., Sadeghi, M., & Alipoorian, J. (2015). Theoretical basis of good governance in the modern rural management.
- Rahmani Fazli, A. R., Sadeghi, M., Alipourian, J. (2014). Theoretical foundations of good governance in the process of modern rural management, *Journal of Urban Management*, 37: 54-43 (In Persian).
- Rast Qalam, M., Seidai, S. I., Nouri, S. H. (2016). Determining the key drivers of the creative village approach using Mic Mac software, *Rural Research Quarterly*, 7(2): 329-319 (In Persian).
- Riahi, V., Azizpour, F., Ghasemian, A. (2020). Factors affecting the preparation of the development vision plan in the rural area of Hezar Jarib (east of Mazandaran), *scientific journal of geography and planning*, 24(72): 267-291 (In Persian).
- Romein, A., & Trip, J. (2010). Key Elements of Creative City Development: An Assessment of Local Policies in Amsterdam and Rotterdam, Delft University of Technology, OTB Research Institute for Housing, Urban and Mobility Studies, Jaffalaan 9, Delft, the Netherlands.
- Saka-Olokungboye, N., Ilugbami, J. O., & Olateru-Olagbegi, O. (2023). Traditional Institutions and Good Governance in Nigeria. *British Journal of Multidisciplinary and Advanced Studies*, 4(4): 27-39.
- Sarker, M. N. I., Hossin, M. A., Min, W., & Aktaruzzaman, M. (2018). Poverty alleviation of rural people through good governance in Bangladesh. *The Journal of Social Sciences Research*, 4(12), 547-555.
- Talshi, M., Darban Astana, A., Mousavi, S. A. (2019). Evaluation of rural governance system in achieving sustainable local government (case study: rural area around Karaj metropolis), *Journal of Rural Research and Planning*8(2): 131-144 (In Persian).
- Turner, M., & Hume, D. (2005). Governance, management and development, translation to Persian by: Abbas Monavarian, Tehran, Higher Institute of Education and research for management and planning.
- Townsend, L., Wallace, C., Fairhurst, G., & Anderson, A. (2017). Broadband and the Creative Industries in Rural Scotland. *Journal of Rural Studies*. 54: 451-458.
- Tripathy, K. K., Paliwal, M., & Nistala, N. (2021). Good governance practices and competitiveness in cooperatives: An analytical study of Kerala Primary Agricultural Credit Societies. *International Journal of Global Business and Competitiveness*, 16(2): 153-161.
- Vanova, A., & Miskovicova, A. (2014). What Makes the City Creative -Comparison of Creative City'sand Local Socio-Economic Development's Factors, 5thcentral European Conference in Regional Science -CERS, 2014.

- Xu, L., Zhao, H., Chernova, V., Strielkowski, W., & Chen, G. (2022). Research on Rural Revitalization and Governance from the Perspective of Sustainable Development. *Frontiers in Environmental Science*, 10, 168.
- Yasuri, M., Sojodi, M. (2017). Rural entrepreneurship; A way to realize creative villages, the first conference of new ideas and technologies in geographical sciences, Zanzan University, pp. 1-14 (In Persian).
- Ziari, K., Yadollahnia, H., & yadollahnia, H. (2020). Urban Management Performance Analysis with Emphasis on Good Governance Indicators from the Citizen's Perspective (Case Study: Sari City)., 11(40), 1-16.

